

ההתייחסויות בתקשורת האיראנית לסיוע צבאי, שאיראן העבירה בעבר לחמאס ד"ר רז צימט

9 בינואר 2024

עיקרים

◀ מאז פרוץ המלחמה ברצועת עזה, התפרסמו בכלי התקשורת האיראניים מספר דיווחים בנוגע לסיוע צבאי, שאיראן העניקה לאורך השנים לחמאס ברצועת עזה. איראן אינה מסתירה את תמיכתה בפלסטינים, ובכלל זה בחמאס ובג'האד האסלאמי בפלסטין, ואף מתגאה בכך. רצונה של איראן להרחיב את איומיה נגד ישראל באמצעות יצירת "טבעת אש" סביב גבולותיה, הוביל את איראן לחיזוק קשריה עם ארגוני הטרור הפלסטינים ובראשם חמאס. בהובלת כוח קדס מסייעת איראן לארגונים אלה באספקת אמצעי לחימה (כולל רקטות המאיימות על מרכז ודרום ישראל), העברת כספים בהיקף של עשרות מיליוני דולרים בשנה למימון בניית התשתיות הצבאיות וההפעלה השוטפת של הכוח הצבאי, בהעברת ידע טכנולוגי לפיתוח וייצור אמצעי לחימה (ובכלל זה רקטות) והדרכת פעילים (שיצאו לשם כך מרצועת עזה) באמצעות כוח קדס.

◀ מאז השתלטות חמאס על רצועת עזה ביוני 2007 נהנית חמאס מתמיכה צבאית איראנית המתבטאת באספקת אמצעי לחימה איראניים, אימון פעיליה באיראן, העברה של ידע ויכולות איראניות דרך צירים שונים לרצועת עזה וליהודה ושומרון, וכן תמיכה כלכלית נרחבת. עם זאת, בכירים איראניים נמנעו בדרך כלל מהתייחסות לסיוע צבאי ספציפי, שהועבר לארגוני הטרור הפלסטינים. המלחמה ברצועת עזה סיפקה לבכירים באיראן וב"חזית ההתנגדות" הזדמנות לחשוף בראיונות לתקשורת ובהופעות פומביות פרטים נוספים בנוגע לתמיכתה הצבאית בחמאס. נראה כי הצהרות אלה נועדו להשיג שתי מטרות מרכזיות:

◆ להאדיר את תפקידם של איראן ומשמרות המהפכה בהעברת יכולות צבאיות מתקדמות לחמאס

כדי להבליט את מרכזיותה וחיוניותה עבור שלוחיה ושותפיה ב"חזית ההתנגדות" הפועלת בחסותה באזור.

◆ לספק מענה לגילויי ביקורת ואכזבה, שנשמעו מהתגובה הנרפית יחסית של איראן מאז פרוץ

המלחמה.

◀ הדיווחים בתקשורת האיראנית בנוגע לתמיכתה הצבאית של איראן בחמאס כוללים בעיקר התייחסויות לסיוע שהועבר על ידי משמרות המהפכה לחמאס בתחום הרקטות והטילים, לרבות בניית יכולות ייצור עצמי.

בהקשר זה בולטת מעורבותו של מפקד כוח קדס לשעבר, קאסם סלימאני, ובכירים נוספים במערך הטילים

של משמרות המהפכה. לפי התבטאות יחידה של נציג חמאס בלבנון, יזם סלימאני גם את תפיסת המנהרות

שבשימוש חמאס.

רקע לסיוע הצבאי האיראני לחמאס

◀ מאז השתלטות חמאס על רצועת עזה ביוני 2007, ובמיוחד לאחר מבצע "צוק איתן" בקיץ 2014, נהנית חמאס מתמיכה צבאית איראנית משמעותית. הקשר הצבאי בין איראן לחמאס ולג'האד האסלאמי בפלסטין מתחזק באופן הדוק על ידי ענף ייעודי בכוח קדס של משמרות המהפכה שעוסק בפלסטין.¹ בריאיון לכלי תקשורת של מיליציה עיראקית הנתמכת על ידי איראן בנובמבר 2018 אמר **עלי ברכה, נציג חמאס בלבנון לשעבר**, כי איראן היא המדינה היחידה התומכת בהתנגדות הפלסטינית בכסף ובנשק. הוא ציין, כי התמיכה האיראנית מאפשרת יציבות ואיתנות של ההתנגדות בעזה. כדוגמה לסיוע הוא ציין, כי פעילי חמאס עשו שימוש ברוב מאגר הרקטות שלהם במהלך מבצע "צוק איתן" וכי לאחר המבצע, איראן הייתה הגורם היחיד שתמך בהם בכסף כדי שיוכלו לייצר מחדש רקטות ולרכוש נשק וציוד (ערוץ הליוין אלנג' באא', 23 בנובמבר 2018).

◀ בתום מבצע "שומר החומות" במאי 2021, הודה **אסמאעיל הניה, ראש הלשכה המדינית של חמאס**, לאיראן על תמיכתה בנשק ובכסף (אלשרק, 21 במאי 2021). בריאיון לרשת אלג'זירה (19 במרץ 2023) אמר **ח'ליל אלחיה, חבר הלשכה המדינית של חמאס**, כי איראן ניצבת לצד ההתנגדות הפלסטינית בכל יכולתיה וכי הסיוע הפוליטי, הכספי והצבאי מצד איראן לא פסק גם לאחר יציאת חמאס מסוריה בשנת 2013.

◀ **ח'אלד משעל בכיר חמאס**, טען בריאיון לרשת אלערביה (20 באוקטובר 2023), כי איראן תמכה בחמאס בנשק, בידע ובטכנולוגיה, אך הדגיש כי חמאס מצפה להתגייסות רחבה יותר של איראן במערכה הנוכחית. **מוסא אבו-מרזוק, חבר הלשכה המדינית של חמאס**, הודה אף הוא כי הציפייה בחמאס הייתה להשתתפות נרחבת יותר של איראן במערכה (אלקדס אלערבי, 30 באוקטובר 2023). יתר על כן, על פי דיווח שפורסם ברויטרס (15 בנובמבר 2023), אמר **עלי ח'אמנהאי, מנהיג איראן**, לראש הלשכה המדינית של חמאס, אסמאעיל הניה, בפגישתם בתחילת נובמבר 2023, כי איראן לא תתערב במלחמה באופן ישיר, משום שהיא הופתעה מעיתוי המתקפה ב-7 באוקטובר. הוא גם לחץ על הנייה להשתיק את הקולות בחמאס הקוראים בפומבי לאיראן ולחזבאללה להצטרף למערכה נגד ישראל במלוא העוצמה.

◀ ב-7 בינואר 2024 עדכן דובר צה"ל, כי צוות הקרב של חטיבת הנח"ל חשף תשתית טרור ורכיבי ייצור ופיתוח טילים מדויקים בשכונות אלדרג' ואלתפאח שבצפון רצועת עזה. על-פי הדיווח נמצאו רכיבים המוכיחים כי אנשי חמאס "למדו בהנחיה איראנית כיצד להפעיל ולבנות רכיבים מדויקים ונשק אסטרטגי וצברו ידע טכנולוגי בתחום (אתר דובר צה"ל, 7 בינואר 2024).

¹ ראו פרסום מרכז המידע מ-28 באוקטובר 2023: "מלחמת "חרבות ברזל"- התפתחות שיתוף הפעולה בין איראן, חמאס וחזבאללה."

מימין: פגישת ח'אמנהאי עם אסמעיל הניה (אתר מנהיג איראן, 5 בנובמבר 2023). משמאל: פגישת מפקד משמרות המהפכה, חסין סלאמי עם אסמעיל הניה (palinfo.net, 20 ביוני 2023)

ההתייחסויות בתקשורת האיראנית לסיוע צבאי לחמאס

◀ **מפקד זרוע האוויר והחלל במשמרות המהפכה, אמיר-עלי חאג'יזאדה (Amir Ali Hajizadeh)**, אמר בנאום בפני סטודנטים חברי מיליצית הבסיג' של משמרות המהפכה בראשית דצמבר 2023, כי יש כאלה השואלים מה עשתה הרפובליקה האסלאמית למען תושבי רצועת עזה. הוא השיב, כי איראן עשתה את מה שנדרש לשם כך. הוא ציין בהקשר זה, כי עד לא מזמן, תושבי עזה הגנו על עצמם רק באמצעות אבנים, אך כיום הם מגנים על עצמם באמצעות **רקטות, נשק ויכולות מתקדמות**, והדבר איפשר את הפיכתה של "קבוצת גרילה" לכוח גדול שמצליח להביס את צה"ל, שלפני חמישים שנה הביס שלושה צבאות ערביים (פארס, 10 בדצמבר 2023).

חאג'יזאדה בנאום בפני סטודנטים חברי בסיג' (פארס, 10 בדצמבר 2023)

◀ **שר התיירות והמורשת התרבותית האיראני, עזתאללה צ'רע'אמי (Ezatollah Zarghami)**, **שימש בעבר כבכיר במשמרות המהפכה**, התראיין בנובמבר 2023 לתוכנית הטלוויזיה "אל האופק של פלסטין". התוכנית, ששידורה בטלוויזיה הממלכתית האיראנית החל ימים ספורים לאחר מתקפת חמאס על ישראל ב-7 באוקטובר, היא תכנית אירוח יומית בהשתתפות פוליטיקאים בכירים, אנשי ממשל לשעבר ופרשנים בולטים, המוקדשת לדין בהתפתחויות בזירה הפלסטינית ובמדיניות איראן לנוכח המלחמה. בתוכנית, ששודרה ב-20 בנובמבר 2023, אמר צ'רע'אמי, כי כאשר עבד בתחום הטילים במשמרות המהפכה, ייצרה איראן את רקטת פג'ר-3. הוא ציין, כי המשימה הראשונה שהוטלה עליו היתה **להעביר את הרקטה הזו "לפלסטין וללבנון"**. לדבריו,

אין הוא חושש לומר זאת ואף אומר זאת בגאווה, משום שמנהיג איראן עצמו הצהיר שאיראן מסייעת הן לחמאס והן לחזבאללה. עוד אמר השר האיראני, כי **בתוקף תפקידו כמנהל הייצור של הרקטות, הוא ביקר באזור וסיפק אותן לחזבאללה ולפלסטינים בעזה. הוא אף ביקר בעצמו במנהרות בעזה והעביר הדרכות על מאפייני הרקטות ואופן השימוש בהן.** לדבריו, במהלך ביקורו במנהרות ראה כלובים של כנריות שרות. אחד ממפקדי חמאס אמר לו, שהציפורים נועדו לשמש כ"חיישנים" למקרה שאספקת האוויר תיפסק. כאשר זרימת החמצן נחלשת, הכנריות מפסיקות לשיר ומתות והדבר מעיד על בעיה באספקת החמצן למנהרות (מהר, 22 בנובמבר 2023).

עזתאללה צ'רע'אמי (מהר, 22 בנובמבר 2023)

◀ העיתון השמרני פרהיח'תגאן (Farhikhtegan) טען, כי **מפקד כוח קדס קאסם סלימאני מילא תפקיד מרכזי באספקת אמצעי לחימה לעזה ולגדה המערבית.** בכתבה לרגל יום השנה הרביעי לחיסולו נכתב, כי סלימאני גרס שללא נשק אין משמעות לניצחון במלחמה, אך העברת אמצעי לחימה ללבנון ולפלסטיין אינה עניין פשוט בשל השליטה והפיקוח המודיעיניים והמבצעיים על שדות התעופה ומעברי הגבול. באופן שעדיין אינו ידוע ובשעה שאף אחד לא האמין שהדבר אפשרי, **ביקר סלימאני בכמה מדינות כדי לבחון כיצד ניתן להעביר נשק לרצועת עזה.** ביקוריו התקיימו על רקע הנחיתו של מנהיג איראן ח'אמנהאי לחמש גם את הגדה המערבית. אף על פי שאזור זה נמצא תחת פיקוח מחמיר ביותר של ישראל והרשות הפלסטינית, ניתן כיום להשיג בו אפילו נשק ישראלי. בדיווח נכתב, כי אף שמבחינה תיאורטית לא ניתן להעביר לעזה ולו מחסנית אחת, **הצליח סלימאני להעביר לרצועה טילים ורקטות כדי שמי שנלחם בעבר באבנים, יהיה מצויד בנשק.** בנוסף על כך, **הדגיש סלימאני את הצורך בייצור עצמי של נשק בשטחים שבשליטת ארגוני "ההתנגדות".** הוא סבר, כי על "ההתנגדות" להגיע ליכולת ייצור נשק בכל מצב וכי במקום לשלוח נשק, יש ללמד את ארגוני ההתנגדות כיצד לייצר את הנשק בעצמם, מה שיעניק להם מידה רבה יותר של גמישות. חלק ניכר מהנשק של "ההתנגדות" בעזה מיוצר במחרטות תת-קרקעיות, והדבר נכון גם לגבי תימן. כתוצאה מכך - וחרף המצור הקשה על תימן ועל עזה - "תימן לא נכנעה במלחמה ועזה לא נסוגה אל מול האויב הציוני" (פרהיח'תגאן, 2 בינואר 2024).

◀ בכתבה נוספת לרגל יום השנה הרביעי לחיסולו נכתב, כי **מבחינה מבצעית מילא סלימאני תפקיד חשוב ובולט ב"שיפור כוח ההרתעה של הקבוצות הפלסטיניות".** הכתבה ציטטה מפי זיאד אלנח'אלה, מזכ"ל

הג'האד האסלאמי בפלסטין, ובכיר חמאס אסאמה חמדאן, שהודו כי **סלימאני העביר לפלסטינים אמצעי לחימה במהלך מבצע עופרת יצוקה ב-2009** (אירנ"א, 2 בינואר 2024).

קאסם סלימאני על רקע הר הבית בירושלים (אירנ"א, 2 בינואר 2024)

◀ בנובמבר 2023 התראיינה אלמנתו של מדען הגרעין **מצטפא אחמדי-רושן** (Mostafa Ahmadi-Roshan), שחוסל בינואר 2012 בטהראן, לתוכנית הטלוויזיה "אל האופק של פלסטין". בריאיון אמרה פאטמה בלורי-כאשאני (Fatemeh Boluri-Kashani), כי בטרם החל לעבוד באתר העשרת האורניום בנטנז, הועסק אחמדי-רושן מספר חודשים במחלקת ההגנה של כוח קדס. היא סיפרה, כי **בזכות הידע המדעי, שהיה לו בתור מהנדס כימי, ולנוכח העובדה שארגוני ההתנגדות היו צריכים לייצר רקטות מחומרים בסיסיים, תכננו הוא ועמיתיו רקטה באמצעות סוכר, שמן וחומרים נוספים, שנוסו על ידם במעונות הסטודנטים שלהם. לדבריה, הם שדרגו לאחר מכן את הרקטה שייצרו והפכו אותה לטיל (אירנ"א, 29 בנובמבר 2023).**

אלמנתו של מדען הגרעין מצטפא אחמדי-רושן (אירנ"א, 29 בנובמבר 2023)

◀ בראשית ינואר 2024 העניק **מפקד כוחות משמרות המהפכה בסוריה לשעבר, מחמד ג'עפר אסדי** (Mohammad Jafar Assadi), ריאיון נרחב לסוכנות הידיעות תסנים. במהלך הריאיון נשאל אסדי, כיצד הצליח סלימאני להפוך את חמאס והג'האד האסלאמי לכוח, שמנע מישראל להשיג את יעדיה במלחמה גם לאחר 80 ימי לחימה. באופן ספציפי נשאל אסדי בנוגע לתפקידו של סלימאני בהתחמשות הפלסטינים. בריאיון חזר אסדי על דבריו, שאמר בריאיון קודם לטלוויזיה האיראנית באוקטובר 2023, בהם הכחיש כי איראן סיפקה נשק לעזה. בריאיון זה אמר הקצין הבכיר, כי עזה והגדה המערבית הם "בתי כלא פתוחים" בהם חיים אנשים וישראל מקיימת

בהם שליטה מלאה. לפיכך, אין ביכולתה של איראן לספק נשק ומתקנים. הוא גם טען, שסלימאני מעולם לא ביקר בעזה (תסנים, 21 באוקטובר 2023). בריאיון לרגל יום השנה הרביעי לחיסול סלימאני שב והצביע אסדי על הקושי לספק נשק ואימונים למי ש"מוקפים בחומת בטון", יושבים בבתי הכלא או עוברים שיקוף וחיפוש פיזי בדרכם חזרה לביתם ברצועת עזה. עם זאת, הוא רמז כי **סלימאני סייע לפלסטינים בעזה באופן שפרטיו אינם ידועים אפילו לישראל ולארצות הברית**. הוא ציין, כי האמריקאים טענו שהפלסטינים מקבלים נשק מאיראן, אך אינם יודעים כיצד. גם ישראל לא ידעה כיצד מועבר הנשק לעזה וכיצד והיכן מתאמנים הפלסטינים. אסדי הוסיף, כי האופן שבו פעלו סלימאני וכוח קדס גרמו לאמריקאים לטעון מצד אחד, שאיראן אינה מעורבת, אך מצד שני להודות שלאף מדינה, למעט איראן, אין האומץ והיכולת לצייד ולספק סיוע לפלסטינים (תסנים, 1 בינואר 2024).

מחמד ג'עפר אסדי (תסנים, 1 בינואר 2024)

◀ בריאיון לערוץ הטלוויזיה האיראנית בערבית אמר **אחמד עבד אלהאדי, נציג חמאס בלבנון, כי קאסם סלימאני ביקר בעזה מספר פעמים וכי "רעיון המנהרות" היה הרעיון שלו ושל בכיר חזבאללה עמאד מע'ניה. שיח' האשם צפי אלדין, יו"ר המועצה המבצעת של חזבאללה, התייחס אף הוא בריאיון לערוץ זה לסיוע שסלימאני העניק לפלסטינים ואמר, כי מפקד כוח קדס סייע באמצעי לחימה, ביכולות ובאמצעים לפלסטינים המשתמשים בהם כיום במערכה נגד "האויב הציוני" (אלעאלם, 31 בדצמבר 2023).**

נציג חמאס בלבנון, אחמד עבד אלהאדי (אלעאלם, 31 בדצמבר 2023)